

جمهوری اسلامی ایران
وزارت امور اقتصادی و دارایی

معاونت امور اقتصادی

گزارش پشتیبان لایحه حمایت از
سرمایه گذاران خرد

دفتر پایش و بهبود محیط کسب و کار
آذر ماه ۹۶

به نام خدا

گزارش پشتیبان لایحه حمایت از سرمایه گذاران خرد

تهیه و تنظیم

آناهیتا باقرزاده

تاریخ انتشار

آذر ماه ۱۳۹۶

کد سند

۹۶۵۵۱۵۱۲۱۶

۱. مقدمه

بانک جهانی با اتکا به مبانی نظری و شواهد تجربی «حمایت از سرمایه‌گذاران» را به عنوان یکی از شاخص‌های محیط مناسب کسب و کار قلمداد نموده است. شاخص سهولت کسب و کار بانک جهانی، قوانین و مقرراتی را که مستقیماً بر انجام کسب و کار و رشد اقتصادی کشورها موثرند، معرفی و بررسی کرده و بر اساس آن کشورهای عضو را رتبه‌بندی می‌کند.

شاخص حمایت از سرمایه‌گذاران خرد پروژه سهولت کسب و کار، قوانین و مقررات ناظر بر معاملات اشخاص وابسته و دسترسی سرمایه‌گذاران به ضمانت اجرای قضایی رامی‌توان به عنوان شاخصی برای سنجش وضعیت استانداردهای حاکمیت شرکتی در اقتصاد و همچنین سهولت دسترسی به منابع مالی در بازارهای سرمایه دانست. هرچه حمایت از سرمایه‌گذاران خرد در مقابل معاملات اشخاص وابسته که به شرکت زیان می‌رسانند بیشتر باشد، سطح سرمایه‌گذاری در بازارهای سرمایه بیشتر خواهد بود.

از ابتدای معرفی، شاخص‌های حمایت از سرمایه‌گذاران خرد پروژه کسب و کار بانک جهانی، حمایت از سرمایه‌گذاران خرد در مقابل سوءاستفاده مدیران از دارایی‌های شرکت براساس استفاده‌های شخصی را اندازه‌گیری می‌کند. این مسئله با در نظر گرفتن چند فرض در مورد مبادله بین دو بنگاه بود که تعارض منافع مشهود در مورد آن وجود داشت. قوانین و مقررات ۱۸۹ کشور برای ارزیابی وضعیت حمایت از حقوق سرمایه‌گذاران خرد، با توجه به این فروض مورد بررسی قرار می‌گیرد. پروژه کسب و کار بانک جهانی در حقیقت این مسئله را بررسی می‌کند که چه کسی باید این معامله را تأیید کند، چه افشاهایی در مورد معامله انجام می‌پذیرد، در صورتی که انجام معامله سبب ورود زیان شود، چه کسی مسئول جبران خسارات ناشی از آن است، چه محدودیت‌هایی بر تصمیم‌گیری مسئولان شرکت اعمال می‌شود و سرمایه‌گذاران در صورتی که بخواهند علیه افراد مرتبط با معامله اقامه دعوا کنند چه مدارکی را می‌توانند از شرکت دریافت کنند.

پروژه کسب و کار بانک جهانی در گزارش سال ۲۰۱۵ خود، علاوه بر شاخص‌هایی که پیش از این برای سنجش وضعیت قوانین و مقررات در حوزه حمایت از سرمایه‌گذاران خرد مورد استفاده قرار می‌داد، ابزارهایی را برای سنجش جنبه‌های حقوق شرکت‌ها که به این معامله فرضی ارتباط ندارد اما در بررسی وضعیت حمایت از سرمایه‌گذاران خرد مهم است، را به زیر شاخص‌های خود افزوده است. این روش جدید، بخصوص برای سیاست‌گذاران و تصمیم‌گیران این حسن را دارد که به آن‌ها امکان می‌دهد تا با توجه به حوزه‌های جدید از حاکمیت شرکتی، قوانین و مقررات خود را اصلاح کنند.

شاخص حمایت از سرمایه گذاران خرد شامل ۶ زیر شاخص می باشد: ۱- شاخص افشا ۲- شاخص مسئولیت مدیر ۳- شاخص سهولت اقامه دعوا ۴- شاخص گستره حقوق سهام دار ۵- شاخص قدرت ساختار حاکمیت شرکت ۶- شاخص گستره شفافیت شرکت.

به منظور سنجش این شاخص ها در سال ۲۰۱۷ پاسخ دهندگان می بایست به ۴۸ سوال پاسخ دهند.

به نظر می رسد راهبردهای موجود برای بهبود وضعیت حمایت حقوقی از سرمایه گذاران خرد در ایران را بتوان به سه دسته کلی تقسیم بندی نمود.

۱. **اصلاح برداشت پاسخ دهندگان به پرسشنامه های بانک جهانی:** در مورد این شاخص است. در برخی از مؤلفه ها، علی رغم اینکه قانون لازم در آن حوزه وجود دارد، اما امتیاز مورد نیاز برای ایران محاسبه نشده است. با اصلاح برداشت در پاسخ به این سوالات می توان امتیاز کامل در مورد این مؤلفه ها را بدست آورد. به نظر می رسد چنانچه سازمان بورس اوراق بهادار ترجمه صحیح پرسشنامه و قوانین مربوط به هر پرسش را در سایت خود قرار دهد و هر سال آن را به روز رسانی نماید می تواند در حل این مشکل تاثیر بسزایی داشته باشد.

۲. **اصلاح مقررات حاکم بر شرکت های ثبت شده در بورس:** اگرچه این راهبرد، در ارتقای رتبه ایران تأثیرگذار است اما محدود به شرکت های ثبت شده نزد بورس است و بنابراین نمی تواند اهداف را بصورت کامل محقق سازد. به نظر می رسد با وضع مقررات در قالب دستورالعمل های سازمان و یا شرکت بورس این مشکل قابل مرتفع خواهد شد. لیکن این اصلاحات با دو مانع روبرو می باشند. مانع نخست اینکه این مقررات در مقابل قوانین موضوعه از ضمانت اجرا و قدرت اجرایی کمتری برخوردارند و در تعارض با قوانین موضوعه تاب مقاومت ندارند. دیگر اینکه، وضع مقررات از طریق سازمان و یا شرکت های بورس و تشکل های خودانتظام تنها در مورد شرکت های پذیرفته شده در بورس لازم الرعایه است و در مورد سایر شرکت های سهامی عام غیربورسی و دیگر انواع شرکت ها کاربرد ندارد؛ در صورتی که بسیاری از سوالات پروژه سهولت کسب و کار در حوزه حمایت از سرمایه گذاران خرد، وضعیت قوانین و مقررات حاکم بر سایر شرکت ها (به غیر از شرکت های ثبت شده نزد بورس) را هم اندازه گیری می کند. بنابراین وضع مقررات توسط سازمان بورس و تشکل های خودانتظام، اگرچه تا حدی موجب بهبود رتبه ایران خواهد شد، اما این مورد را تمام نمی کند.

۳- **اصلاح قوانین حاکم بر موضوع در قالب تهیه و تصویب «قانون حمایت از سرمایه گذاران در بازار سرمایه:** اصلاح احکام مورد نظر در قانون تجارت، قانون آیین دادرسی مدنی و قوانین مرتبط .

۲. مفروضات و جزئیات مؤلفه‌های زیرشاخص حمایت از سرمایه‌گذاران خرد

شاخص سهولت انجام کسب و کار، به اندازه‌گیری میزان حمایت از سرمایه‌گذاران خرد از تضاد منافع از طریق مجموعه‌ای از شاخص‌ها و حقوق سرمایه‌گذاران در اداره امور شرکت می‌پردازد. اساس رتبه‌بندی کشورها در قدرت حمایت از سرمایه‌گذار خرد، بر مبنای مرتب‌سازی امتیاز فاصله تا مرز برای حمایت از سرمایه‌گذاران خرد تعیین می‌شود. این امتیاز، میانگین ساده امتیاز فاصله تا مرز دو مؤلفه میزان قوانین مربوط به تضاد منافع و میزان حاکمیت سرمایه‌گذاران است. برای اینکه داده‌ها در همه کشورهای مورد بررسی قابل مقایسه باشند، بانک جهانی مفروضات زیر را در خصوص کسب و کار و جزئیات معامله در نظر می‌گیرد:

۲-۱. مفروضات کسب و کار (خریدار)

شرکت خریدار یک شرکت تولیدی از نوع سهامی عام است و نام آن در فهرست مهم‌ترین بازار بورس کشور درج شده است (یا حداقل یک شرکت خصوصی بزرگ با سرمایه‌گذاران متعدد است). این شرکت دارای یک هیأت مدیره و یک مدیر عامل (CEO) است که می‌توانند در مواردی که اجازه داده شده به نیابت از خریدار عمل حقوقی انجام دهند، حتی اگر این امر به‌طور خاص الزام قانونی نداشته باشد.

۲-۲. جزئیات معامله

بنا به فرض، آقای جیمز مدیر و سهامدار عمده شرکت خریدار می‌باشد. او پیشنهاد می‌کند شرکت یک کامیون دست دوم را از شرکت دیگری که خود او مالک آن شرکت است خریداری نماید؛ قیمت کامیون‌ها بیش از قیمت روز بازار بوده اما معامله صورت می‌پذیرد؛ تمام مصوبات مورد نیاز در شرکت اخذ می‌شود و همه مواردی که افشای اطلاعات الزامی است رعایت می‌شود، هرچند معامله به ضرر خریدار است؛ سرمایه‌گذاران از اشخاص ذی‌نفع و همچنین اعضای هیأت‌مدیره شکایت می‌کنند.

۳. روش محاسبه مؤلفه‌های زیرشاخص حمایت از سرمایه‌گذاران خرد

شاخص میزان افشا (۱۰-۰): این شاخص به بررسی و تصویب الزامات افشا برای انجام معاملات با اشخاص وابسته می‌پردازد؛

شاخص میزان مسئولیت مدیر (۱۰-۰): میزان توانایی سرمایه گذاران خرد در شکایت و بازداشت مدیران ذی‌نفع در معامله با اشخاص وابسته است. راه حل‌های موجود حقوقی مشتمل بر موارد ذیل است: خسارت، جریمه، حبس، ابطال معامله؛

شاخص میزان سهولت شکایت سرمایه گذاران (۱۰-۰): دسترسی به اسناد داخلی شرکت‌ها؛ اسناد از طریق دادگاه و با تخصیص هزینه‌های قانونی قابل دسترسی است؛

شاخص میزان حقوق سهام‌دار (۱۰-۰): میزان حقوق و نقش سرمایه گذاران در تصمیم‌های مهم شرکت‌های بزرگ؛

شاخص قدرت ساختار حاکمیت (۱۰-۰): میزان محافظت حکومت از سرمایه گذاران در مقابل کنترل و جبهه‌گیری بی‌مورد هیأت‌مدیره؛

شاخص میزان شفافیت شرکت (۱۰-۰): میزان شفافیت شرکت در سهام مالکیت، جبران، ممیزی و چشم‌انداز مالی؛

نحوه محاسبه سه مؤلفه میزان قوانین مربوط به تضاد منافع، میزان حاکمیت سرمایه گذاران، قدرت حمایت از سرمایه‌گذاران خرد به شرح ذیل می‌باشد:

$$\frac{3}{\text{میزان افشا} + \text{میزان مسئولیت مدیر} + \text{میزان سهولت شکایت سهام‌داران}} - \text{میزان قوانین مربوط به تضاد منافع} \\ \text{میزان حاکمیت سهام‌داران} = \frac{\text{حقوق سهام‌داران} + \text{قدرت ساختار حاکمیت} + \text{میزان شفافیت شرکت}}{3} \\ \text{میزان قوانین مربوط به تضاد منافع} + \text{میزان حاکمیت سهام‌داران} \\ \text{قدرت حمایت از سرمایه‌گذاران خرد} = \frac{\text{میزان قوانین مربوط به تضاد منافع}}{2}$$

در ادامه در خصوص برخی از تعاریف مرتبط می‌پردازیم.

۴. حاکمیت شرکتی

سازمان همکاری‌های اقتصادی و توسعه رویه‌هایی را در مورد حاکمیت شرکتی ارائه کرده است که روزانه بر اهمیت و تمایل به استفاده از آن افزوده می‌شود. بعضی از این حوزه‌ها شامل معاملات اشخاص وابسته، تعارض منافع، الزامات تأیید و تعهدات افشا است. در روش‌شناسی جدید شاخص حمایت از سرمایه گذاران خرد، از اصول راهنمای سازمان همکاری‌های اقتصادی و توسعه استفاده شده و در مواردی این اصول راهنما گسترش یافته است.

برای مثال، این شاخص اندازه‌گیری می‌کند که آیا تقسیم مسئولیت‌ها بین سرمایه گذاران، کارکنان، مدیران، حسابرسان خارجی و تنظیم‌گران در مواقع تعارض منابع بطور شفاف و بندهند مورد توجه قرار گرفته است یا خیر. (ماده ۱ اصول راهنما) همچنین حقوق سرمایه گذاران خرد برای اطلاع و مشارکت در مجمع عمومی

سرمایه گذاران و تصمیمات مرتبط با معاملات غیر معمول مورد توجه قرار گرفته است. (ماده ۲) علاوه بر این، قواعد حاکم بر معاملات مبتنی بر اطلاعات نهانی و اینکه آیا با تمام سرمایه گذاران در طبقات مختلف یکسان برخورد می شود یا خیر، مورد بررسی قرار می گیرد. (ماده ۳) گستره شاخص شفافیت نیز در ماده ۵ این اصول راهنما آمده است و اضافه بر آن حدود مسئولیت مدیران نیز در ماده ۶ ذکر شده است

۵. شاخص قدرت ساختار حاکمیت :

تفکیک اجباری قانون بین حوزه های مختلف شرکت می تواند بطور مستقیم تعارضات بالقوه نمایندگی را کاهش دهد. برای مثال، ریسک هایی که مرتبط با تعارض منافع است وقتی که مدیر ارشد اجرایی رییس هیئت مدیره نیز باشد یا در جایی که الزاماتی برای تعداد حداقل مدیران مستقل وجود نداشته باشد، بطور تصاعدی افزایش خواهد یافت. پروژه کسب و کار، الزامات قانونی را که ساختار حاکمیت شرکت ها را تقویت می کند، مانند استقلال هیئت مدیره، تفکیک وظایف، کمیته های جبران و حسابرسی و محدودیت ها بر سهامداری متقابل و مالکیت تابعی بررسی می کند.

۶. گزارش دهی مالی و حسابرسی:

همگرایی در مورد استانداردهای حسابرسی سبب شده تا رویه ها در مورد گزارش دهی مالی بهبود پیدا کند. دو سازمان هیئت تدوین استانداردهای حسابرسی بین المللی نهادی مستقل که استانداردهای بین المللی گزارش دهی مالی را تدوین می کند و همچنین هیئت تدوین استانداردهای حسابرسی مالی یک سازمان مستقر در ایالات متحده که اصول پذیرفته شده حسابرسی را تدوین می کند، در ایجاد این همگرایی طی ۱۵ سال گذشته تأثیرگذار بوده اند. اصول IFRS و GAAP افشای دقیق اطلاعات مالی را با هدف کاهش اطلاعات نامتقارن بین شرکت و سرمایه گذاران، اجباری کرده اند. فایده مهم وجود استاندارد واحد و پذیرفته شده همگانی این است که سرمایه گذاران توانایی فهم و مقایسه نتایج مالی هر شرکت در سراسر جهان را خواهند داشت. به این دلیل، بسیاری از حوزه های قانون گذاری IFRS و در حجم پایین تری GAAP را برای سیستم گزارش دهی داخلی کشور خود الزامی دانسته اند.

۷. شاخص گستره شفافیت شرکت:

دسترسی بیشتر به اطلاعات شرکت می‌تواند اثرات خوبی بر بنگاه‌ها داشته باشد. برای مثال، وقتی که شرکت‌ها ملزم به افشای اطلاعات در مورد تأمین مالی خود، پاداش مدیران و مدیریت ایشان در سایر شرکت‌ها باشند، مطالعات به این نتیجه رسیده است که این شفافیت حاکمیت شرکتی را بهبود می‌بخشد و هزینه سرمایه‌گذاری را در بازارهای سرمایه کاهش می‌دهد. پروژه کسب و کار سولاتی مرتبط با صورت‌های مالی و حسابداری برای ارزیابی گستره‌ای که شرکت باید به این سولات پاسخ دقیق بدهد، مطرح کرده است. دسترسی به اطلاعات مالی دقیق و کامل برای ارزیابی سرمایه سرمایه‌گذاران حیاتی است.

۸. مقررات اوراق بهادار:

سازمان بین‌المللی کمیسیون‌های اوراق بهادار یک نهاد ارتباط بین‌سازمانی است که بازارهای اوراق بهادار را تنظیم می‌کند. این نهاد ۲۰۰ عضو دارد، که حدود ۹۵٪ بازارهای اوراق بهادار جهان را تشکیل می‌دهد. هدف این سازمان توسعه، اعمال و گسترش استانداردهای تنظیمی، نظارت و اجرای این مقررات برای حمایت از سرمایه‌گذاران و بازارها است.

دیگر عاملی که سبب همگرایی مقررات اوراق بهادار شد، افزایش در پذیرش فرامرزی و پذیرش مضاعف بود. به منظور جذب سرمایه‌گذاران ریسک‌گریز، شرکت‌ها در بازارهای روبه‌رشد علاوه بر پذیرش در بورس‌های داخلی در بورس‌های توسعه‌یافته نیز پذیرش شدند. مطالعات نشان می‌دهد که پذیرش فرامرزی در بازارهای سهام ایالات متحده توسط شرکت‌های غیر آمریکایی، بطور مستقیم و بااهمیتی با عکس‌العمل قیمت سهام شرکت در بورس داخلی، رابطه دارد. یکی از دلایل این است که شرکت‌های پذیرفته شده فرامرزی در ایالات متحده تحت نظام قانونی حمایت ضعیف از سرمایه‌گذاران طبقه‌بندی می‌شوند و نظام اجرایی بورس ایالات متحده آن‌ها را متعهد می‌کند تا حاکمیت شرکتی خود را تقویت کنند. این امر باعث افزایش ارزش شرکت از طریق جذب سرمایه‌گذاران خارجی می‌شود.

۹. شاخص گستره حقوق سرمایه‌گذاران:

توانایی سرمایه‌گذاران برای تأثیرگذاری بر تصمیمات شرکت - مانند تعیین و برکناری اعضای هیئت مدیره، انتشار سهام جدید و اصلاح اساسنامه شرکت - برای جلوگیری از سوءاستفاده درونی‌های شرکت کلیدی است.

در اندازه‌گیری این جنبه پروژه کسب و کار توجه ویژه‌ای به توزیع قدرت بین سرمایه‌گذاران و مدیران داشته است. مطالعات نشان می‌دهد که قدرت بیشتر در دست سرمایه‌گذاران می‌تواند منجر به توجه بیشتر مدیریت به منافع سرمایه‌گذاران و در پی آن افزایش سرمایه‌گذاری شود.

۱۰. شاخص نحوه توزیع هزینه‌های قانونی در دادخواهی سرمایه‌گذاران:

دیگر شاخصی که در گزارش سال ۲۰۱۵ به شاخص حمایت از سرمایه‌گذاران خرد اضافه شده، «شاخص نحوه توزیع هزینه‌های قانونی در دادخواهی سرمایه‌گذاران» است.

در یک محیط مقرراتی مطلوب، اجرای اقدامات قانونی در زمانی که به نظر سرمایه‌گذاران، شرکت دچار سوء مدیریت شده است، هم وظیفه بنگاه‌های دولتی و هم وظیفه سرمایه‌گذاران خصوصی است. اما با نگاهی دقیق‌تر احتمال اینکه دادخواهی که اغلب شرکت (و مدیران) را هدف قرار می‌دهد اتفاق بیفتد کم است؛ مگر اینکه خواهان بتواند هزینه دادرسی چنین دعوی را پرداخت کند و یا پرداخت هزینه‌ها منوط به موفقیت در دعوا باشد. شاخص‌ها هم‌اکنون شرایطی را در نظر می‌گیرند که هزینه‌های دادرسی پرداختی توسط خواهان را بتوان از شرکت مطالبه کرد و یا حالتی که خواهان بسته به خسارتی که در رأی دادگاه پوشش داده می‌شود، اجرت وکیل را پرداخت نماید.

آخرین تغییرات شاخص حمایت از سرمایه گذاران خرد در جدول زیر آمده است.

جدول ۱- موارد جدید در شاخص حمایت از سرمایه گذاران خرد

تغییر نام شاخص از شاخص حمایت از سرمایه گذاران به شاخص حمایت از سرمایه گذاران خرد، به منظور شفافیت بیشتر در مورد اینکه چه چیزی اندازه گیری می شود

در راستای اندازه گیری بهتر حمایت ها در مواردی که تعارض منافع وجود دارد، سه زیرشاخص به شاخص حمایت از سرمایه گذاران اضافه شد: شاخص گستره حقوق سرمایه گذاران، شاخص قدرت ساختار حاکمیت، و شاخص گستره شفافیت شرکت.

شاخص سهولت اقدام قضایی مدیران توسعه داده شد تا توزیع هزینه های اقدام قانونی را هم در بر گیرد.

رویه های حاکمیت شرکتی در سطح جهان در طول دو دهه گذشته همگرا شده است. این همگرایی توسط وضع کنندگان استانداردهای جهانی هدایت شده که به دنبال تقویت وضعیت حاکمیت شرکتی، گزارش دهی مالی و مقررات اوراق بهادار بوده اند. دلیل دیگر این همگرایی را می توان روند بازار سرمایه مانند رشد پذیرش فرامرزی و پذیرش مضاعف دانست که منجر به سازگاری رویه های تنظیم عمومی شد.

جدول ۲- تبیین مؤلفه های حمایت از سرمایه گذاران خرد، امتیازات جمهوری اسلامی ایران در سال ۲۰۱۷

مؤلفه	امتیاز کسب شده	موادی که باید اصلاح شوند	اصلاحات توافق شده
الف	۷	۹	۱۰
مؤلفه افشا (۱۰-۰)	۲	۳	(اصلاح تفسیر)
۱ کدام بخش از شرکت می تواند قانوناً معامله را تأیید نماید؟	(هیئت مدیره)	مواد ۱۲۹، ۱۳۰ و ۱۳۱ لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت	به نظر می رسد، اجازه هیأت مدیره در این ماده شرط تحقق معامله نیست، بلکه مستفاد از این ماده و ماده ۱۳۱ لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت این است که تصمیم گیرنده نهایی در پذیرش این معامله برای شرکت، مجمع عمومی (که متشکل از سرمایه گذاران می باشد) است؛ بنابراین، باید با اصلاح این برداشت، رتبه ایران در این زیرشاخص ارتقا پیدا کند.
مدیرعامل یا رئیس هیئت مدیره به تنهایی = ۰	به غیر از اعضای (ذینفع)	ماده ۱۳۴۷: ماده ۱۲۹	
هیئت مدیره یا سرمایه گذاران، درحالی که آقای جیمز هم حق رأی دارد = ۱		ماده ۸ دستورالعمل الزامات افشای اطلاعات و تصویب معاملات اشخاص وابسته ناشران بورسی و فرابورسی	
هیئت مدیره درحالی که آقای جیمز اجازه رأی دادن ندارد = ۲			
سرمایه گذاران، آقای جیمز هم حق رأی ندارد = ۳			
۲ آیا افشای فوری معامله به عموم، یا سرمایه گذاران لازم است یا خیر؟	۱ (افشا در)		۲

اصلاحات توافق شده	موادی که باید اصلاح شوند	امتیاز کسب شده	مؤلفه
		مورد معامله و تعارض (منافع)	هیچ افشایی لازم نیست = ۰ افشای شرایط معامله لازم، اما افشای تعارض منافع آقای جیمز لازم نیست = ۱ افشای شرایط معامله و تعارض منافع آقای جیمز هر دو لازم است = ۲
۲	۲	۲ (افشای معامله و تعارض منافع)	۳ آیا افشا در گزارش سالیانه لازم است یا خیر؟ افشای معامله لازم نیست = ۰ اگر افشای شرایط معامله لازم اما افشای تعارض منافع آقای جیمز لازم نیست = ۱ افشای شرایط معامله و تعارض منافع آقای جیمز هر دو لازم است = ۲
۲	۲	۲ (افشای کلی تعارض منافع جزئیات)	۴ آیا افشا توسط آقای جیمز به هیئت مدیره لازم است یا خیر؟ افشا لازم نیست = ۰ افشای کلی وجود تعارض منفعت بدون هیچ گونه جزئیاتی لازم است = ۱ افشای کامل همه جزئیات مربوط به منفعت آقای جیمز در معامله لازم است = ۲
۱	۰	۰ (خیر)	۵ آیا لازم است یک شخص خارجی، برای مثال یک حسابرس خارجی معامله را قبل از اینکه واقع شود بررسی نماید؟ پاسخ منفی = ۰ پاسخ مثبت = ۱
			بند ۲ ماده ۱۱ دستورالعمل الزامات افشای اطلاعات و تصویب معاملات اشخاص وابسته ناشران بورسی و فرابورسی به منظور کسب حداکثر امتیاز در این مؤلفه لازم است بند ۲ ماده ۱۱ دستورالعمل افشای معامله با اشخاص وابسته بصورت زیر اصلاح شود: ناشر مکلف است پیش از انعقاد قرارداد، نظر حسابرس خارجی مستقل را اخذ نماید. بر اساس بند ۳ ماده مزبور، سرمایه گذارانی که حداقل ۵ درصد از سرمایه ناشر را در اختیار دارند می توانند در صورت ارائه مستندات کافی از سازمان تقاضای انجام حسابرسی ویژه نمایند و می توان با تفسیر موسع عبارت «ویژه»، ورود حسابرس خارجی را توسط سازمان به این معامله تجویز نمود. البته به دلیل اینکه استفاده از حسابرس مستقل در این فرض محدود است،

مؤلفه	امتیاز کسب شده	موادی که باید اصلاح شوند	اصلاحات توافق شده
			بنابراین، نمی‌توان با استناد به این بند، حداکثر امتیاز را کسب کرد.
ب	مؤلفه مسئولیت مدیر (۰-۱۰)	۴	۹ (حداقل ۸)
۶	آیا سهام‌دار (گروهی از سرمایه‌گذاران) که ۱۰٪ سهام شرکت خریدار را دارند، می‌توانند (از طرف شرکت) برای خسارتی که معامله به شرکت وارد می‌آورد اقامه دعوی نمایند یا خیر؟ طرح دعوی ممکن نیست یا فقط برای سرمایه‌گذاران بیش از ۱۰ درصد سرمایه شرکت این امکان وجود دارد =	۱ بله	ماده ۲۷۶ لایحه قانونی «شخص یا اشخاصی که مجموع سهام آنها حداقل یک دهم مجموع سهام شرکت باشد می‌توانند در صورت تخلف یا تقصیر رئیس و اعضاء هیئت مدیره و یا مدیرعامل به نام و از طرف شرکت و به هزینه خود علیه رئیس یا تمام یا بعضی از اعضاء هیئت مدیره و مدیرعامل اقامه دعوی نمایند و استرداد منافع حاصل از معامله و جبران کلیه خسارات وارده به شرکت را از آنها مطالبه کنند...».
۷	آیا سرمایه‌گذاران می‌توانند مدیر ذینفع را مسئول زیان‌هایی که به علت معامله واقع شده محکوم کنند؟ آقای جیمز مسئول شناخته نمی‌شود و یا فقط در صورت تقلب یا سوءنیت مسئول شناخته می‌شود =	۰ (مسئول نیست)	-مدیر یا مدیران ذینفع از معامله با شرکت، صرف ناعادلانه بودن، وجود تعارض منافع یا تبعیض آمیز بودن معامله مسئول جبران هر گونه خسارت احتمالی از اقدام خود خواهند بود -در هر حال مدیر یا مدیران ذینفع مکلف به استرداد سودی هستند که در اثر انجام معامله مذکور در ماده (۱۲۹) به دست آورده‌اند
۸	آیا سهام‌دار به‌عنوان خواهان دعوی قادر است بدنه تأییدکننده معامله (مدیرعامل یا هیئت‌مدیره) را به جهت زبانی که از معامله به شرکت وارد می‌شود مسئول بداند یا خیر؟ تأییدکننده مسئول نیست یا فقط در صورت تقلب یا سوءنیت مسئول است =	۲ (در صورتی که مقصر باشند بله)	ماده ۱۳۰ لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت ۱۳۴۷
	تأییدکننده در نتیجه تقصیر مسئول خواهد بود = ۱ تأییدکننده در صورتی که معامله		

اصلاحات توافق شده	موادی که باید اصلاح شوند	امتیاز کسب شده	مؤلفه
			ناعادلانه بوده یا نسبت به سایر سرمایه گذاران تبعیض آمیز باشد مسئول خواهد بود = ۲
	۱	۱	۹ آیا آقای جیمز (مدیر ذینفع) براساس ادعای موفق سهامدار خواهان، خسارت وارده ناشی از معامله به شرکت را جبران می کند یا خیر؟ پاسخ منفی = ۰ پاسخ مثبت = ۱
	ماده ۱۳۰ لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت ۱۳۴۷	(بله)	
	۰	۰	۱۰ آیا آقای جیمز (مدیر ذینفع) براساس ادعای موفق سهامدار خواهان، سود ناشی از معامله را مسترد می نماید یا خیر؟ پاسخ منفی = ۰ پاسخ مثبت = ۱
	۰	۰	۱۱ آیا هم جریمه و هم حبس علیه آقای جیمز (مدیر ذینفع) قابل اعمال هست یا خیر؟ پاسخ منفی = ۰ پاسخ مثبت = ۱
	انجام اصلاحاتی در ماده ۲۵۸ لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت ۱۳۴۷	(خیر)	
اضافه کردن عبارت «یا جزای نقدی معادل پنج برابر زیانی که به شرکت وارد آورده است یا هر دو مجازات» قبل از عبارت «محکوم خواهند شد» در ابتدای ماده ۲۵۸ قانون اخیرالذکر، تا جریمه نقدی و همچنین مجازات حبس، علیه مدیر یا مدیران ذینفع قابل اعمال باشد. لذا صدر ماده ۲۵۸ به این شکل بازنویسی گردد:			
«اشخاص زیر به حبس از یک سال تا سه سال یا جزای نقدی معادل زیانی که به شرکت وارد آورده است یا هر دو مجازات محکوم خواهند شد.»			
	ماده ۱۳۱ لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت ۱۳۴۷	۰ (تنها در صورت وجود تقلب یا سوء نیست)	۱۲ آیا دادگاه می تواند بر مبنای ادعای موفق سهامداری که خواهان دعوی است معامله را ابطال نماید یا خیر؟ ابطال معامله ممکن نیست یا فقط در صورت تقلب یا سوء نیت امکان پذیر است = ۰ چنانچه معامله نسبت به سایر سرمایه گذاران تبعیض آمیز یا منافی حقوق آنها باشد ابطال ممکن است = ۱ چنانچه معامله ناعادلانه یا شامل تعارض منفعت باشد ابطال آن ممکن است = ۲

مؤلفه	امتیاز کسب شده	موادی که باید اصلاح شوند	اصلاحات توافق شده
ج مؤلفه سهولت اقامه دعوی سرمایه گذاران (۱۰-۰)	۱	۶	۱۰
۱۳ آیا سرمایه گذارانی که ۱۰ درصد از سرمایه سهام شرکت یا کمتر را دارا هستند می توانند پیش از اقامه دعوا، اسناد معامله را مورد بررسی قرار دهند. پاسخ منفی = ۰ پاسخ مثبت = ۱	۰ (خیر)	الحاق تبصره پیشنهادی ذیل ماده ۱۲۹ لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت ۱۳۴۷	مدیرعامل و هیأت مدیره شرکت موظفند بنا بر درخواست کتبی هریک از سرمایه گذارانی که حداقل ۱۰ درصد از سهام شرکت را دارا هستند، نسبت به معاملات موضوع این ماده رونوشت یا تصویر اسناد معامله را در اختیار سرمایه گذاران متقاضی قرار دهند
۱۴ آیا خواهان می تواند در طول دادرسی هر سند را از خواننده و شاهدان کسب کند؟ (برای هر کدام یک امتیاز) - اطلاعاتی که خواننده تصمیم دارد برای دفاعیات خود به آن ها استناد کند؛ - اطلاعاتی که مستقیماً حقایق ویژه ای را در دعوی خواهان به اثبات می رساند؛ - هرگونه اطلاعاتی که مرتبط با موضوع دعوی باشد؛ - هرگونه اطلاعاتی که منجر به کشف اطلاعات مرتبط شود.	۰ خیر		
۱۵ آیا خواهان می تواند مستقیماً از خواننده و شهود در طول دادرسی سؤال نماید یا خیر؟ پاسخ منفی = ۰ پاسخ مثبت به شرط تأیید قبلی سؤالات توسط قاضی = ۱ پاسخ مثبت بدون نیاز تأیید قاضی = ۲	۰ (خیر)		
۱۶ آیا خواهان می تواند مجموعه ای از مستندات و مدارک را از خواننده به دست آورد بدون آنکه به طور مشخص عناوین هریک را مشخص کرده باشد؟ (۰-۲)	۰ (خیر)		

مؤلفه	امتیاز کسب شده	موادی که باید اصلاح شوند	اصلاحات توافق شده
۱۷ آیا استاندارد اثبات در دعاوی مدنی کمتر از دعاوی کیفری است؟ پاسخ منفی = ۰ پاسخ مثبت = ۱	۰ (خیر)	مواد ۱۲۰ و ۱۲۱ قانون مجازات اسلامی جدید ۱	۱ (اصلاح تفسیر) با وجود قاعده درء به نظر می‌رسد که به این سؤال به اشتباه پاسخ داده شده است.
۱۸ آیا سرمایه گذاران خواهان می‌توانند هزینه‌های اقدام قانونی خود را از شرکت بازپس بگیرند؟ (۰-۲)	(اگر موفق باشد)		
۵ مؤلفه گستره حقوق سهام‌دار (۰-) شاخص حقوق سرمایه گذاران (۰-) (۱۰)	۳ ۴		۱۰
۱۹ آیا فروش ۵۱٪ از دارایی خریدار نیاز به تایید سرمایه گذاران دارد؟	۰ (خیر)		
۲۰ آیا سرمایه گذارانی که ۱۰ درصد سهام شرکت را در تملک دارند می‌توانند برگزاری مجمع سرمایه گذاران را بطور فوق‌العاده درخواست کنند؟	۰ (خیر)	اصلاح صدر ماده ۹۵ لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت ۱۳۴۷	سرمایه گذارانی که اقلاً یک دهم سهام شرکت را مالک باشند حق دارند که دعوت صاحبان سهام را برای تشکیل مجمع عمومی از هیأت‌مدیره خواستار شوند و هیأت‌مدیره باید ...
۲۱ آیا شرکت هر بار برای اینکه سهام جدید منتشر کند باید تأیید سرمایه گذاران را اخذ کند؟	۰ خیر	اصلاح ماده ۸۳ لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت ۱۳۴۷	عدم تفکیک میان مجمع عمومی عادی و مجمع عمومی فوق‌العاده شرکت و در نتیجه حذف ماده ۸۳ لایحه قانونی؛ این موضوع مستلزم بازنویسی و اصلاح بسیاری از مواد این لایحه است. شایان ذکر است که بنا بر استانداردهای بین‌المللی، به ویژه معیارهای مدنظر بانک جهانی، مجمع عمومی عادی به طور فوق‌العاده وجود دارد ولی مجمع عمومی فوق‌العاده (با حدنصاب و اکثریت بیشتر) امری غیرقابل قبول به شمار می‌رود.
۲۲ آیا سرمایه گذاران بطور خودکار از حق اولویت نسبت به سهام جدید برخوردارند؟	۱ بله	ماده ۱۶۶ لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت ۱۳۴۷	۱،۵
۲۳ آیا سرمایه گذاران باید انتخاب و برکناری حسابدار خارجی را تأیید کنند؟	۱ بله	ماده ۸۶ لایحه قانونی اصلاح	۱،۵

«هرگاه وقوع جرم یا برخی از شرایط آن و یا هر یک از شرایط مسئولیت کیفری مورد شبهه یا تردید قرار گیرد و دلیلی بر نفی آن یافت نشود حسب مورد جرم یا شرط مذکور ثابت نمی‌شود». قاعده (قاعده درء) مورد جرم یا شرط مذکور ثابت نمی‌شود.

اصلاحات توافق شده	موادی که باید اصلاح شوند	امتیاز کسب شده	مؤلفه
	قسمتی از قانون تجارت ۱۳۴۷ ماده ۱۰ دستورالعمل موسسات حسابرسی معتمد سازمان بورس و اوراق بهادار		
	۱ ماده ۹۳ لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت ۱۳۴۷	۱ بله	۲۴ آیا تغییر در حق رأی دسته یا طبقه از سهام تنها باید به تأیید سرمایه گذارانی که از تغییر تأثیر می پذیرند برسد؟
		۰ نه	۲۵ فرض کنید که خریدار یک شرکت سهامی خاص است. آیا فروش ۵۱ درصد از داراییش نیازمند تصویب اعضا می باشد.
		۰ خیر	۲۶ فرض کنید خریدار یک شرکت با سهامی خاص است، آیا برای در خواست یک مجمع فوق العاده نیاز به درخواست ۱۰ درصد اعضا می باشد؟
		۰ خیر	۲۷ فرض کنید که خریدار یک شرکت سهامی خاص است، برای اضافه نمودن یک عضو جدید نیاز به تصویب تمامی اعضا دارد؟
		۱ بله	۲۸ فرض کنید که خریدار یک شرکت سهامی خاص قصد فروش سهامش را دارد آیا ابتدا باید به اعضای موجود پیشنهاد بدهد سپس به افراد غیر عضو؟
۱۰	۴	۳	۵ مؤلفه قدرت ساختار حاکمیت (۰-) (۱۰)
	مدیر عامل شرکت سهامی عام نمی تواند در عین حال رئیس هیأت مدیره همان شرکت باشد	۰ (خیر)	۲۹ آیا مدیر ارشد اجرایی شرکت (مدیرعامل) از ایفای همزمان مسئولیت به عنوان رئیس هیئت مدیره منع شده است؟
	الحاق تبصره پیشنهادی به ماده ۱۲۴ لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت ۱۳۴۷	۰ (خیر)	۳۰ آیا هیئت مدیره باید شامل اعضای مستقل نیز باشد؟
	هیأت مدیره شرکت های سهامی عام باید شامل اعضای مستقل و غیر موظف باشد ذیل ماده ۱۰۷	۰ (خیر)	

اصلاحات توافق شده	موادی که باید اصلاح شوند	امتیاز کسب شده	مؤلفه
	لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت ۱۳۴۷		
	مواد ۸۶ و ۱۰۷ لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت ۱۳۴۷	۱ بله	۳۱ آیا سرمایه گذاران می توانند اعضای هیئت مدیره را پیش از پایان دوره مسئولیت آن ها برکنار کنند؟
	۱ منشور کمیته حسابرسی شرکت نمونه (سهامی عام) مصوب ۱۳۹۱/۱۱/۲۳ ماده ۱۰ دستورالعمل موسسات حسابرسی معتمد سازمان بورس و اوراق بهادار.	۱ (برای شرکت های پذیرفته شده در بورس)	۳۲ آیا شرکت باید یک کمیته حسابرسی مستقل داشته باشد؟
	افزودن ماده پیشنهادی ذیل ماده ۴۲ لایحه اصلاح قسمتی از قانون تجارت مصوب ۱۳۴۷	۰ (خیر)	۳۳ آیا یک متقاضی بالقوه سهام شرکت که تقاضای سهام ۵۰ درصد یا بیشتر سهام شرکت را دارد، باید تقاضای خرید سهام سایر شرکا را بدهد؟
متقاضی خرید سهام از یک شرکت سهامی که در مجموع، میزان سهام وی به ۵۰٪ یا بیشتر برسد، باید همزمان با این تقاضا، پیشنهاد خرید سایر سهام باقی مانده را نیز به سرمایه گذاران ارائه کند. تملک ۵۰٪ یا بیشتر سهام تنها در صورتی امکان پذیر است که یا سایر سرمایه گذاران پیشنهاد خرید ثانویه را رد کرده و یا متقاضی با پرداخت قیمت توافقی (حداقل به میزان قیمتی که پیشنهاد شده)، سهام مزبور را نیز تملک نماید. تبصره: عدم قبول پیشنهاد متقاضی از سوی سایر سرمایه گذاران باقیمانده شرکت ظرف مدت ۱۵ روز، در حکم رد پیشنهاد خریدار است			
		۱ بله	۳۴ خریدار باید سود سهام تقسیمی را حداکثر در تاریخ پس از زمان اعلام در قانون را پرداخت نماید
		۰ خیر	۳۵ آیا شرکت زیر مجموعه از خرید سهام منتشر شده توسط شرکت مادر منع

اصلاحات توافق شده	موادی که باید اصلاح شوند	امتیاز کسب شده	مؤلفه
			شده است؟
		۰	۳۶ فرض کنید که خریدار یک سهامی خاص است، در صورت بروز مشکلی که طرفین به بن بست خورده اند آیا مکانیزم مدیریتی برای پایان دادن به مشکل وجود دارد؟
		خیر	
		۰	۳۷ فرض کنید که خریدار شرکت سهامی خاص است. آیا باید یک خریدار بالقوه مناقصه برای کسب ۵۰ درصد سهام باید به همه سرمایه گذاران پیشنهاد بدهد؟
		خیر	
		۰	۳۸ فرض کنید که خریدار یک شرکت با مسولیت محدود است. آیا خریدار باید در حداکثر یک دوره مشخص شده توسط قانون سود را توزیع کند؟
		خیر	
۱۰	۴,۵	۲	و مؤلفه گستره شفافیت شرکت (۰-۱۰)
		۰	۳۹ آیا خریدار باید مالکیت مستقیم و غیرمستقیم صاحبان ۵ درصدی از سهام را فاش نماید؟
		خیر	
۱,۵	۱	۰	۴۰ آیا اطلاعات در سایر مدیریت‌های اعضای هیئت‌مدیره به همراه اشتغال اصلی ایشان باید افشا شود؟
(اصلاح مقررات بورسی)	بند ز ماده ۹۹ قانون برنامه پنجم توسعه	(خیر)	
در مورد شرکت‌های بورسی، با اصلاح دستورالعمل افشای شرکت‌های پذیرفته‌شده نزد سازمان می‌توان این اطلاعات را درخواست کرد:			
بند د ماده ۱۳ دستورالعمل به شرح زیر اصلاح می‌شود:			
د - سایر اطلاعات مهم مؤثر بر قیمت اوراق بهادار ناشر و تصمیم سرمایه‌گذاران از قبیل:			
...			
اطلاعات در مورد سوابق اشتغال هیأت مدیره، تصدی همزمان مدیریت شرکت‌ها، سوابق مالی، معاملاتی و...			
۱,۵	۰	۰	۴۱ آیا اطلاعات در مورد جبران‌های (پاداش‌های) مدیر انفرادی شرکت (مدیری که برای شرکت کار می‌کند و نه اعضای هیئت‌مدیره) باید افشا شود؟
(اصلاح مقررات بورسی)		(خیر)	
در مورد شرکت‌های بورسی، با اصلاح دستورالعمل افشای شرکت‌های پذیرفته‌شده نزد سازمان می‌توان این اطلاعات را درخواست کرد:			

مؤلفه	امتیاز کسب شده	موادی که باید اصلاح شوند	اصلاحات توافق شده
			بند د ماده ۱۳ دستورالعمل به شرح زیر اصلاح می شود: د- سایر اطلاعات مهم مؤثر بر قیمت اوراق بهادار ناشر و تصمیم سرمایه گذاران از قبیل: ...انواع پاداش ها و جبران خدمات مدیران میانی شرکت
۴۲	۰ خیر	اصلاح ماده ۹۸ لایحه اصلاح قسمتی از قانون تجارت مصوب ۱۳۴۷	فاصله بین نشر دعوت نامه مجمع عمومی و تاریخ تشکیل آن حداقل ۲۱ روز تقویمی خواهد بود
۴۳	۰ خیر		آیا سرمایه گذارانی که نماینده ۵٪ سرمایه شرکت هستند (۵٪ سرمایه شرکت را در اختیار دارند) میتوانند برنامه ای را در دستور کار مجمع قرار دهند؟
۴۴	۱ (بله)	۱،۵ مواد ۴۱ و ۴۲ قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران مواد ۳ و ۴ دستورالعمل اجرایی افشای اطلاعات شرکت های ثبت شده نزد سازمان.	۱،۵ آیا صورت های مالی باید شامل یادداشت های توضیحی در مورد سیاست های حسابرسی مهم، رویه ها، ریسک ها، شرایط عدم اطمینان و دیگر عواملی که گزارش را متأثر می کند باشد؟
۴۵	۱ (برای شرکت های پذیرفته شده در بورس)	۱ ماده ۷ دستورالعمل اجرایی افشای اطلاعات شرکت های ثبت شده نزد سازمان	آیا گزارش های حسابرسی باید به عموم افشا شود؟
۴۶	۰ خیر		فرض کنید خریدار یک شرکت سهامی خاص آیا اعضا باید سالی یک بار مجمع عمومی تشکیل دهند؟
۴۷	۰ خیر	افزودن متن پیشنهادی در ذیل ماده ۹۵ لایحه اصلاح قسمتی از قانون تجارت مصوب ۱۳۴۷	در یک شرکت سهامی خاص، دارندگان ۵ درصد سهام می توانند موضوعاتی را در دستور جلسه مجمع قرار دهند؟
			چنانچه مالکان ۵٪ از کل سهام شرکت سهامی عام، درخواست درج موضوع یا موضوعاتی را در دستور جلسات مجامع داشته باشند، موضوع یا موضوعات مورد درخواست را به هیأت مدیره ارائه دهند تا در دستور جلسه اولین مجمع قرار گیرد

اصلاحات توافق شده	موادی که باید اصلاح شوند	امتیاز کسب شده	مؤلفه
۶۰	۱ مواد ۴۱ و ۴۲ قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران ماده ۱۰ دستورالعمل مؤسسات حسابرسی معمد سازمان بورس و اوراق بهادار	۲۵	۴۸ آیا صورت‌های مالی سالانه باید توسط حسابرس خارجی هم حسابرسی شود؟ پذیرفته شده)
	۳۷	۲۵	شاخص حمایت از سرمایه گذاران خرد

اصلاحات قانونی لازم در جهت ارتقای رتبه ایران در شاخص حمایت از سرمایه گذاران خرد (مطابق با آخرین متدولوژی گروه بهبود محیط کسب و کار بانک جهانی):

حوزه قانون تجارت (لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت مصوب ۱۳۴۷):

۱- سوال شماره ۳۳ بانک جهانی: آیا یک متقاضی بالقوه سهام شرکت که تقاضای سهام ۵۰ درصد یا بیشتر سهام شرکت را دارد، باید تقاضای خرید سهام سایر شرکا را بدهد؟
امتیاز کسب شده سال گذشته صفر بوده که با اصلاح پیشنهادی به شرح ذیل انتظار می رود بتوان امتیاز این سوال را کسب نمود.

ماده ذیل به عنوان ماده ۴۲ مکرر در لایحه قانونی اضافه شود:

« متقاضی خرید سهام از یک شرکت سهامی که در مجموع، میزان سهام وی به ۵۰٪ یا بیشتر برسد، باید همزمان با این تقاضا، پیشنهاد خرید سایر سهام باقی مانده را نیز به سرمایه گذاران ارائه کند. تملک ۵۰٪ یا بیشتر سهام تنها در صورتی امکان پذیر است که یا سایر سرمایه گذاران پیشنهاد خرید ثانویه را رد کرده و یا متقاضی با پرداخت قیمت توافقی (حداقل به میزان قیمتی که پیشنهاد شده)، سهام مزبور را نیز تملک نماید. تبصره: عدم قبول پیشنهاد متقاضی از سوی سایر سرمایه گذاران باقیمانده شرکت ظرف مدت ۱۵ روز، در حکم رد پیشنهاد خریدار است.»

ماده ۴۲ - هر شرکت سهامی می تواند به موجب اساسنامه و هم چنین تا موقعی که شرکت منحل نشده است طبق تصویب مجمع عمومی فوق العاده صاحبان سهام ممتاز ترتیب دهد.
امتیازات این گونه سهام و نحوه استفاده از آن باید به طور وضوح تعیین گردد. هر گونه تغییر در امتیازات وابسته به سهام ممتاز باید به تصویب مجمع عمومی فوق العاده شرکت با جلب موافقت دارندگان نصف به علاوه یک این گونه سهام انجام گیرد.

۲- سوال شماره ۲۱ بانک جهانی: آیا شرکت هر بار برای اینکه سهام جدید منتشر کند باید تأیید سرمایه گذاران را اخذ کند؟

امتیاز کسب شده سال گذشته صفر بوده که با اصلاح پیشنهادی به شرح ذیل انتظار می رود بتوان امتیاز این سوال را کسب نمود.

عدم تفکیک میان مجمع عمومی عادی و مجمع عمومی فوق العاده شرکت و در نتیجه حذف ماده ۸۳ لایحه قانونی؛ این موضوع مستلزم بازنویسی و اصلاح بسیاری از مواد این لایحه است. شایان ذکر است که بنا بر استانداردهای بین المللی، به ویژه معیارهای مدنظر بانک جهانی، مجمع عمومی عادی به طور فوق العاده وجود دارد ولی مجمع عمومی فوق العاده (با حدنصاب و اکثریت بیشتر) امری غیرقابل قبول به شمار می رود. ماده ۸۳ - هر گونه تغییر در مواد اساسنامه یا در سرمایه شرکت یا انحلال شرکت قبل از موعد منحصراً در صلاحیت مجمع عمومی فوق العاده می باشد.

۳- سوال شماره ۲۰ بانک جهانی: آیا سرمایه گذارانی که ۱۰ درصد سهام شرکت را در تملک دارند می توانند برگزاری مجمع سرمایه گذاران را بطور فوق العاده درخواست کنند؟
امتیاز کسب شده سال گذشته صفر بوده که با اصلاح پیشنهادی به شرح ذیل انتظار می رود بتوان امتیاز این سوال را کسب نمود.

اصلاح صدر ماده ۹۵ لایحه قانونی به صورت ذیل:

«سرمایه گذارانی که اقلأ یک دهم سهام شرکت را مالک باشند حق دارند که دعوت صاحبان سهام را برای تشکیل مجمع عمومی از هیأت مدیره خواستار شوند و هیأت مدیره باید ...».

۴- سوال شماره ۴۷ بانک جهانی: در یک شرکت با مسولیت محدود، دارندگان ۵ درصد سهام می توانند موضوعاتی را در دستور جلسه مجمع قرار دهند؟
امتیاز کسب شده سال گذشته صفر بوده که با اصلاح پیشنهادی به شرح ذیل انتظار می رود بتوان امتیاز این سوال را کسب نمود.

این قسمت ذیل ماده ۹۵ اضافه گردد:

«چنانچه مالکان ۵٪ از کل سهام شرکت سهامی عام، درخواست درج موضوع یا موضوعاتی را در دستور جلسات مجامع داشته باشند، موضوع یا موضوعات مورد درخواست را به هیأت مدیره ارائه دهند تا در دستور جلسه اولین مجمع قرار گیرد.».

ماده ۹۵ - سرمایه گذارانی که اقلأ یک پنجم سهام شرکت را مالک باشند حق دارند که دعوت صاحبان سهام را برای تشکیل مجمع عمومی از هیأت مدیره خواستار شوند و هیأت مدیره باید حداکثر تا بیست روز مجمع مورد درخواست را با رعایت تشریفات مقرر دعوت کند در غیر این صورت درخواست کنندگان می توانند دعوت مجمع را از بازرس یا بازرسان شرکت خواستار شوند و بازرس یا بازرسان مکلف خواهند بود که با رعایت تشریفات مقرر مجمع مورد تقاضا را حداکثر تا ده روز دعوت نمایند وگرنه آنگونه صاحبان سهام حق خواهند

داشت مستقیماً به دعوت مجمع اقدام کنند به شرط آن که کلیه تشریفات راجع به دعوت مجمع را رعایت نموده و در آگهی دعوت به عدم اجابت درخواست خود توسط هیأت مدیره و بازرسان تصریح نمایند.

۵- سوال ۴۲ بانک جهانی: باید یک اعلامیه مختصر از نشست عمومی، ۲۱ روز قبل از مجمع عمومی فرستاده شود.

امتیاز کسب شده سال گذشته صفر بوده که با اصلاح پیشنهادی به شرح ذیل انتظار می رود بتوان امتیاز این سوال را کسب نمود.

ماده ۹۸ لایحه قانونی نیز به شکل ذیل مورد اصلاح قرار گیرد:

«فاصله بین نشر دعوتنامه مجمع عمومی و تاریخ تشکیل آن حداقل ۲۱ روز تقویمی خواهد بود».

ماده ۹۸ - فاصله بین نشر دعوتنامه مجمع عمومی و تاریخ تشکیل آن حداقل ده روز و حداکثر چهار روز خواهد بود.

۶- سوال ۳۰ بانک جهانی: آیا هیأت مدیره باید شامل اعضای مستقل نیز باشد؟

امتیاز کسب شده سال گذشته صفر بوده که با اصلاح پیشنهادی به شرح ذیل انتظار می رود بتوان امتیاز این سوال را کسب نمود.

افزودن تبصره ای در ماده ۱۰۷ لایحه قانونی در قالب ذیل:

تبصره: «هیأت مدیره شرکت های سهامی عام باید شامل اعضای مستقل و غیر موظف باشد».

ماده ۱۰۷ - شرکت سهامی به وسیله هیأت مدیره ای که از بین صاحبان سهام انتخاب شده

و کلاً یا بعضاً قابل عزل می باشند اداره خواهد شد. عده اعضای هیأت مدیره در شرکت های سهامی عمومی نباید از پنج نفر کمتر باشد.

۷- سوال ۲۹ بانک جهانی: آیا مدیر ارشد اجرایی شرکت (مدیرعامل) از ایفای همزمان مسئولیت به عنوان رئیس هیأت مدیره منع شده است؟

امتیاز کسب شده سال گذشته صفر بوده که با اصلاح پیشنهادی به شرح ذیل انتظار می رود بتوان امتیاز این سوال را کسب نمود.

الحاق تبصره به ماده ۱۲۴ به این صورت:

تبصره ۲: «مدیرعامل شرکت سهامی عام نمی تواند در عین حال رئیس هیأت مدیره همان شرکت باشد».

ماده ۱۲۴ - هیأت مدیره باید اقلأ یک نفر شخص حقیقی را به مدیریت عامل شرکت

برگزیند و حدود اختیارات و مدت تصدی و حق الزحمه او را تعیین کند در صورتی که مدیر

عامل عضو هیأت مدیره باشد دوره مدیریت عامل او از مدت عضویت او در هیأت مدیره

بیشتر نخواهد بود. مدیرعامل شرکت نمی تواند در عین حال رئیس هیأت مدیره همان شرکت

باشد مگر با تصویب سه چهارم آراء حاضر در مجمع عمومی.

تبصره - هیأت مدیره در هر موقع می تواند مدیرعامل را عزل نماید

۸- سوال ۱ بانک جهانی: کدام بخش از شرکت می‌تواند قانوناً معامله را تأیید نماید؟

بعد از ماده ۱۲۹ لایحه قانونی، این بند اضافه گردد:

«ارزش این معاملات در صورتی که معادل یا بیشتر از ۵ درصد کل سرمایه شرکت باشد، صرفاً پس از تصویب مجمع عمومی عادی در رابطه با مدیر ذینفع اعتبار خواهد داشت»

۹- سوال ۱۳ بانک جهانی: آیا سرمایه‌گذارانی که ۱۰ درصد از سرمایه سهام شرکت یا کمتر را دارا هستند می‌توانند پیش از اقامه دعوا، اسناد معامله را مورد بررسی قرار دهند.

امتیاز کسب شده سال گذشته صفر بوده که با اصلاح پیشنهادی به شرح ذیل انتظار می‌رود بتوان امتیاز این سوال را کسب نمود.

الحاق تبصره‌ای به شرح زیر به ماده ۱۲۹ لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت مصوب ۱۳۴۷، تا سرمایه‌گذارانی که حداقل ۱۰ درصد از سهام شرکت را دارا هستند بتوانند پیش از اقامه دعوا نسبت به معامله با اشخاص وابسته، اسناد معامله را مورد بررسی قرار دهند:

«تبصره - مدیرعامل و هیأت‌مدیره شرکت موظفند بنا بر درخواست کتبی هریک از سرمایه‌گذارانی که حداقل ۱۰ درصد از سهام شرکت را دارا هستند، نسبت به معاملات موضوع این ماده رونوشت یا تصویر اسناد معامله را در اختیار سرمایه‌گذاران متقاضی قرار دهند.»

ماده ۱۲۹ - اعضاء هیأت‌مدیره و مدیرعامل شرکت و هم‌چنین مؤسسات و شرکتهایی که

اعضای هیأت‌مدیره و یا مدیرعامل شرکت شریک یا عضو هیأت‌مدیره یا مدیرعامل آنها

باشند نمی‌توانند بدون اجازه هیأت‌مدیره در معاملات شرکت با شرکت یا به حساب شرکت

می‌شود به طور مستقیم یا غیر مستقیم طرف معامله واقع و یا سهام شوند و در صورت

اجازه نیز هیأت‌مدیره مکلف است بازرس شرکت را از معامله‌ای که اجازه آن داده

شده بلافاصله مطلع نماید و گزارش آن را به اولین مجمع عمومی عادی صاحبان سهام بدهد

و بازرس نیز مکلف است ضمن گزارش خاصی حاوی جزئیات معامله نظر خود را درباره چنین

معامله‌ای به همان مجمع تقدیم کند. عضو هیأت‌مدیره یا مدیرعامل ذینفع در معامله

در جلسه هیأت‌مدیره و نیز در مجمع عمومی عادی هنگام اخذ تصمیم نسبت به معامله

مذکور در حق رأی نخواهد داشت.

۱۰- سوال ۷ بانک جهانی: آیا سرمایه‌گذاران می‌توانند مدیر ذینفع را مسئول زیان‌هایی که به علت معامله واقع شده محکوم کنند؟

امتیاز کسب شده سال گذشته صفر بوده که با اصلاح پیشنهادی به شرح ذیل انتظار می‌رود بتوان امتیاز این سوال را کسب نمود.

بعد از بند دوم ماده ۱۳۰ لایحه قانونی، این بند اضافه شود:

«مدیر یا مدیران ذینفع از معامله با شرکت، صرف ناعادلانه بودن، وجود تعارض منافع یا تبعیض آمیز بودن

معامله مسئول جبران هر گونه خسارت احتمالی از اقدام خود خواهند بود.»

۱۱- سوال ۷ بانک جهانی: آیا آقای جیمز (مدیر ذینفع) براساس ادعای موفق سهام‌دار خواهان، سود ناشی از معامله را مسترد می‌نماید یا خیر؟
امتیاز کسب شده سال گذشته صفر بوده که با اصلاح پیشنهادی به شرح ذیل انتظار می‌رود بتوان امتیاز این سوال را کسب نمود.

در انتهای ماده ۱۳۰ لایحه قانونی (بعد از اعمال تغییرات فوق الذکر)، این بند اضافه شود:
«در هر حال مدیر یا مدیران ذینفع مکلف به استرداد سودی هستند که در اثر انجام معامله مذکور در ماده (۱۲۹) به دست آورده‌اند».

ماده ۱۳۰ - معاملات مذکور در ماده ۱۲۹ در هر حال ولو آن که توسط مجمع عادی تصویب نشود در مقابل اشخاص ثالث معتبر است مگر در موارد تدلیس و تقلب که شخص ثالث در آن شرکت کرده باشد. در صورتی که بر اثر انجام معامله به شرکت خسارتی وارد آمده باشد جبران خسارت بر عهده هیأت مدیره و مدیر عامل یا مدیران ذینفع و مدیرانی است که اجازه آن معامله را داده‌اند که همگی آنها متضامناً مسئول جبران خسارت وارده به شرکت می‌باشند

۱۲- سوال ۱۱ بانک جهانی: آیا هم جریمه و هم حبس علیه آقای جیمز (مدیر ذینفع) قابل اعمال هست یا خیر؟

امتیاز کسب شده سال گذشته صفر بوده که با اصلاح پیشنهادی به شرح ذیل انتظار می‌رود بتوان امتیاز این سوال را کسب نمود.

اضافه کردن عبارت «یا جزای نقدی معادل پنج برابر زیانی که به شرکت وارد آورده است یا هر دو مجازات» قبل از عبارت «محکوم خواهند شد» در ابتدای ماده ۲۵۸ قانون اخیرالذکر، تا جریمه نقدی و همچنین مجازات حبس، علیه مدیر یا مدیران ذینفع قابل اعمال باشد. لذا صدر ماده ۲۵۸ به این شکل بازنویسی گردد:
«اشخاص زیر به حبس از یک سال تا سه سال یا جزای نقدی معادل زیانی که به شرکت وارد آورده است یا هر دو مجازات محکوم خواهند شد».

ماده ۲۵۸ - اشخاص زیر به حبس تأدیبی از یک سال تا سه سال محکوم خواهند شد:

۱- رئیس و اعضاء هیأت مدیره و مدیر عامل شرکت که بدون صورت داری و ترازنامه یا به استناد صورت داری و ترازنامه مزور منافع موهومی را بین صاحبان سهام تقسیم کرده باشند.

۲- رئیس و اعضاء هیأت مدیره و مدیر عامل شرکت که ترازنامه غیر واقع به منظور پنهان داشتن وضعیت واقعی شرکت به صاحبان سهام ارائه یا منتشر کرده باشند.

۳- رئیس و اعضاء هیأت مدیره و مدیر عامل شرکت که اموال یا اعتبارات شرکت را برخلاف منافع شرکت برای مقاصد شخصی یا برای شرکت یا مؤسسه دیگری که خود به طور مستقیم یا غیر مستقیم در آن ذینفع می‌باشند مورد استفاده قرار دهند.

۴- رئیس و اعضاء هیأت مدیره و مدیر عامل شرکت که با سوء نیت از اختیارات خود بر

خلاف منافع شرکت برای مقاصد شخصی یا به خاطر شرکت یا مؤسسه دیگری که خود به طور مستقیم یا غیر مستقیم در آن ذینفع می‌باشند استفاده کنند.

۱۳- سوال ۶ بانک جهانی: آیا سهام‌دار (گروهی از سرمایه‌گذاران) که ۱۰٪ سهام شرکت خریدار را دارند، می‌توانند (از طرف شرکت) برای خسارتی که معامله به شرکت وارد می‌آورد اقامه دعوی نمایند یا خیر؟

امتیاز کسب شده سال گذشته صفر بوده که با اصلاح پیشنهادی به شرح ذیل انتظار می‌رود بتوان امتیاز این سوال را کسب نمود.

ماده ۲۷۶ لایحه قانونی به شکل ذیل بازنویسی گردد:

«شخص یا اشخاصی که مجموع سهام آنها حداقل یک دهم مجموع سهام شرکت باشد می‌توانند در صورت تخلف یا تقصیر رئیس و اعضاء هیئت مدیره و یا مدیرعامل به نام و از طرف شرکت و به هزینه خود علیه رئیس یا تمام یا بعضی از اعضاء هیئت مدیره و مدیرعامل اقامه دعوی نمایند و استرداد منافع حاصل از معامله و جبران کلیه خسارات وارده به شرکت را از آنها مطالبه کنند...».

ماده ۲۷۶ - شخص یا اشخاصی که مجموع سهام آنها حداقل یک پنجم مجموع سهام شرکت باشد می‌توانند در صورت تخلف یا تقصیر رئیس و اعضاء هیئت مدیره و یا مدیرعامل به نام و از طرف شرکت و به هزینه خود علیه رئیس یا تمام یا بعضی از اعضاء هیئت مدیره و مدیرعامل اقامه دعوی نمایند و جبران کلیه خسارات وارده به شرکت را از آنها مطالبه کنند.

در صورت محکومیت رئیس یا هر یک از اعضاء هیئت مدیره یا مدیرعامل به جبران خسارات شرکت و پرداخت هزینه دادرسی حکم به نفع شرکت اجراء و هزینه‌ای که از طرف اقامه‌کننده دعوی پرداخت شده از مبلغ محکوم به وی مسترد خواهد شد. در صورت محکومیت اقامه‌کنندگان دعوی پرداخت کلیه هزینه‌ها و خسارات به عهده آنان است.

۱۴- سوال ۳۵ بانک جهانی: آیا شرکت زیر مجموعه از خرید سهام منتشر شده توسط شرکت مادر منع شده است؟

امتیاز کسب شده سال گذشته صفر بوده که با اصلاح پیشنهادی به شرح ذیل انتظار می‌رود بتوان امتیاز این سوال را کسب نمود

- افزودن تبصره ۲ ذیل ماده ۱۴ لایحه قانونی (سهام):

تبصره ۲- در مواردی که شرکت سهامی عام دارای سهام مدیریتی و یا سهام کنترلی باشد، شرکت زیرمجموعه نمی‌تواند در شرکت سهامی عام فوق، دارای سهام باشد.

ماده ۱۴ - ورقه تعهد سهم در دو نسخه تنظیم و با قید تاریخ به امضاء پذیرهنویس یا قائم‌مقام قانونی او رسیده نسخه اول نزد بانک نگاهداری و نسخه دوم با قید رسید وجه و مهر و امضاء بانک به پذیرهنویس تسلیم می‌شود.

تبصره - در صورتی که ورقه تعهد سهم را شخصی برای دیگری امضاء کند هویت و نشانی کامل و سمت امضاکننده قید و مدرک سمت او اخذ و ضمیمه خواهد شد.

پیوست:

Strength of minority investor protection index (0-10)		3.5
Extent of conflict of interest regulation index (0-10)		4.0
Extent of disclosure index (0-10)		7.0
1. Which corporate body is legally sufficient to approve the Buyer-Seller transaction? (0-3)	Board of directors excluding interested members	2.0
2. Must Mr. James disclose his conflict of interest to the board of directors? (0-2)	Existence of a conflict without any specifics	1.0
3. Must Buyer disclose the transaction in published periodic filings (annual reports)? (0-2)	Disclosure on the transaction and on the conflict of interest	2.0
4. Must Buyer immediately disclose the transaction to the public and/or shareholders? (0-2)	Disclosure on the transaction and on the conflict of interest	2.0
5. Must an external body review the terms of the transaction before it takes place? (0-1)	No	0.0
Extent of director liability index (0-10)		4.0
6. Can shareholders representing 10% of Buyer's share capital sue directly or derivatively for the damage the transaction caused to Buyer? (0-1)	Yes	1.0
7. Can shareholders hold the interested director liable for the damage the transaction caused to Buyer? (0-2)	Not liable	0.0
8. Can shareholders hold the other directors liable for the damage the transaction caused to Buyer (0-2)	Liable if unfair or prejudicial	2.0
9. Must Mr. James pay damages for the harm caused to Buyer upon a successful claim by shareholders? (0-1)	Yes	1.0
10. Must Mr. James repay profits made from the transaction upon a successful claim by shareholders? (0-1)	No	0.0
11. Is Mr. James disqualified or fined and imprisoned upon a successful claim by shareholders? (0-1)	No	0.0
12. Can a court void the transaction upon a successful claim by shareholders? (0-2)	Only in case of fraud or bad faith	0.0
Ease of shareholder suits index (0-10)		1.0
13. Before suing can shareholders representing 10% of Buyer's share capital inspect the transaction documents? (0-1)	No	0.0
14. Can the plaintiff obtain any documents from the defendant and witnesses at trial? (0-3)	No	0.0
15. Can the plaintiff request categories of documents from the	No	0.0

defendant without identifying specific ones? (0-1)		
16. Can the plaintiff directly question the defendant and witnesses at trial? (0-2)	No	0.0
17. Is the level of proof required for civil suits lower than that of criminal cases? (0-1)	No	0.0
18. Can shareholder plaintiffs recover their legal expenses from the company? (0-2)	Yes if successful	1.0
Extent of shareholder governance index (0-10)		3.0
Extent of shareholder rights index (0-10)		4.0
19. Does the sale of 51% of Buyer's assets require shareholder approval?	No	0.0
20. Can shareholders representing 10% of Buyer's share capital call for an extraordinary meeting of shareholders?	No	0.0
21. Must Buyer obtain its shareholders' approval every time it issues new shares?	No	0.0
22. Do shareholders automatically receive preemption rights every time Buyer issues new shares?	Yes	1.0
23. Must shareholders approve the election and dismissal of the external auditor?	Yes	1.0
24. Are changes to the rights of a class of shares only possible if the holders of the affected shares approve?	Yes	1.0
25. Assuming that Buyer is a limited company, does the sale of 51% of its assets require member approval?	No	0.0
26. Assuming that Buyer is a limited company, can members representing 10% call for an extraordinary meeting of members?	No	0.0
27. Assuming that Buyer is a limited company, must all members consent to add a new member?	No	0.0
28. Assuming that Buyer is a limited company, must a member first offer to sell his interest to the existing members before selling to a non-member?	Yes	1.0
Extent of ownership and control index (0-10)		3.0
29. Is it forbidden to appoint the same individual as CEO and chair of the board of directors?	No	0.0
30. Must the board of directors include independent and nonexecutive board members?	No	0.0
31. Can shareholders remove members of the board of directors without cause before the end of their term?	Yes	1.0
32. Must the board of directors include a separate audit committee exclusively comprising board members?	Yes	1.0
33. Must a potential acquirer make a tender offer to all shareholders upon acquiring 50% of Buyer?	No	0.0
34. Must Buyer pay dividends within a maximum period set by law after the declaration date?	Yes	1.0

35. Is a subsidiary prohibited from acquiring shares issued by its parent company?	No	0.0
36. Assuming that Buyer is a limited company, is there a management deadlock breaking mechanism?	No	0.0
37. Assuming that Buyer is a limited company, must a potential acquirer make a tender offer to all shareholders upon acquiring 50% of Buyer?	No	0.0
38. Assuming that Buyer is a limited company, must Buyer distribute profits within a maximum period set by law after the declaration date?	No	0.0
Extent of corporate transparency index (0-10)		2.0
39. Must Buyer disclose direct and indirect beneficial ownership stakes representing 5%?	No	0.0
40. Must Buyer disclose information about board members' other directorships as well as basic information on their primary employment?	No	0.0
41. Must Buyer disclose the compensation of individual managers?	No	0.0
42. Must a detailed notice of general meeting be sent 21 days before the meeting?	No	0.0
43. Can shareholders representing 5% of Buyer's share capital put items on the agenda for the general meeting?	No	0.0
44. Must Buyer's annual financial statements be audited by an external auditor?	Yes	1.0
45. Must Buyer disclose its audit reports to the public?	Yes	1.0
46. Assuming that Buyer is a limited company, must members meet at least once a year?	No	0.0
47. Assuming that Buyer is a limited company, can members representing 5% put items on the meeting agenda?	No	0.0
48. Assuming that Buyer is a limited company, must Buyer's annual financial statements be audited by an external auditor?	No	0.0